

Foto: SERPENT Project, D.O.B. Jones och L. Levin, BIS (Storbritannien)

Djuphavens underverk

Har du sett *Hitta Nemo*, den animerade filmen där vi får följa en clownfisks äventyr med att hitta sin son? Den filmen, och många mer, är alla inspirerade av de djupa haven, en orörd och spännande miljö med speciella livsformer och många underverk!

Djuphaven – havsområden som är djupare än 200 meter – är stora, mörka och avlägsna platser men fulla av liv och rikedomar. Här hittar vi olja och gas, som behövs för att ge värme och el samt mineraler och metaller, som används i våra mobiltelefoner och batterier. Smycken kan tillverkas av djuphavskorall som lever i djuphaven och andra livsformer, såsom bakterier och svampar, kan användas för att göra mediciner.

Amerikanska forskaren Andrew Thurber fick ett internationellt forskarteam att tillsammans berätta för alla om djuphaven och varför vi måste skydda det. De säger att djuphaven är väldigt viktiga eftersom de ger näring åt många fiskar samtidigt som de även tar upp koldioxid från vår atmosfär. Jordens klimat har förändrats på grund av att våra fabriker, kraftverk och bilar släpper ut koldioxid och andra gaser till vår atmosfär, som bidrar till en uppvärmning av vår planet. Djuphavsområden har tagit upp många av dessa gaser, så djuphaven har bidragit med att minska effekterna av uppvärmningen.

Djuphaven kan ligga långt bort och vara väldigt svåra att besöka, men de påverkar oss på många sätt. Vi måste värdesätta och ta hand om djuphaven eftersom att de ger oss många saker som vi använder i vår vardag och det är viktigt för hälsan hos vår planet.

Fun facts

Några (fler) spännande saker som händer i de djupa haven

En av de mest häftiga sakerna som händer i de djupa haven är de hydrotermala öppningarna som finns på havsbotten. Som små skorstenar håller de ut vatten fullt på mineraler och metaller som finns under havsbotten. Öppningarna fungerar ungefär på samma sätt som varma källor och geysrar på land och skapas på grund av vulkanisk aktivitet. De hydrotermiska öppningarna är viktiga för djurlivet på havsbotten, eftersom många djur trivs i den varma och kemikalierika miljön som bildas runt dessa små skorstenar, och djuren behöver inte solljus för att överleva. Ett av de mest spännande djuren som trivs här är den gigantiska ringmasken som kan bli två meter lång. Till skillnad från många andra djur behöver den inte en mun för att äta! Istället får den hjälp med att få mat av bakterier som bor och lever inuti masken.

Det finns många fler märkliga och fantastiska varelser i det djupa havet. Vampyrbläckfisken, som också trivs i djuphavet, har ögon som – jämfört med storleken på sin kropp – är de största på jorden. Här finns också fiskarten *Chauliodus macouni*, som har tänder så stora att den inte kan stänga munnen. Du kan hitta bilder av dessa och andra fascinerande varelser online: <http://ocean.nationalgeographic.com/ocean/photos/deep-sea-creatures/>.

Hur kan jag hjälpa till att skydda haven?

Det finns många sätt att hjälpa till så att haven mår bra och att vi använder haven hållbart (att inte använda för många resurser så att det räcker under lång tid). Ett sätt att hjälpa till är att använda mindre plast, exempelvis att använda återanvändbara påsar istället för plastpåsar och köpa sådana saker utan större förpackningar för att skära ner på vårt avfall. Plastföroreningar är ett stort problem i havet, då många djur som lever där blir lurade och tror att plasten är mat. Plast har även hittats i den djupaste delen av havet och nådde då en del av världen som vi människor inte ens har varit på tidigare!

Ett annat sätt att se till så att haven mår bra är att se till så att man äter rätt sorts fisk – vissa sorter finns det mycket av medan andra är överfiskade. Om vi tar upp massa fisk ur havet innan de har hunnit reproducera sig så kan fiskepopulationen (fiskarnas befolkning) inte växa. Om vi tar upp för många fiskar krymper dessutom deras befolkning snabbt. Vårt överfiske är ett ännu större problem för fisk som lever under en lång tid, såsom djuphavsabborren som (utan att vi fiskar) kan leva i 150 år! Vissa mataffärer visar vilken fisk som är fiskad på ett hållbart sätt (du kan hitta den informationen online: <http://www.msc.org/cook-eat-enjoy/fish-to-eat>), så se till att leta efter den informationen nästa gång du är i en mataffär och handlar.

Slutligen, sprid ordet. De djupa haven är långt ur sikte, så folk glömmer väldigt lätt att de överhuvudtaget finns. Berätta för dina vänner och din familj om vad du vet om havet och hjälp dem förstå hur viktiga haven är!

Detta är en barn- och ungdomsanpassad version av European Geosciences Union (EGU)s pressmeddelande 'From Finding Nemo to minerals – what riches lie in the deep sea?' Den är skriven av Bárbara Ferreira och Sara Mynott, vetenskapligt granskad av Andrew Thurber och Jeroen Ingels, granskad för undervisning av Sally Dengg och översatt till svenska av Jesper Agrelius. För mer information besök: <http://www.egu.eu/education/planet-press/>.